

Методичні рекомендації щодо використання ІКТ під час викладання іноземних мов

Основний зміст діяльності з навчання іноземної мови зосереджений на пріоритеті комунікативної мети, збалансованому навчанні усних (говоріння, аудіювання) і писемних (читання, письмо) форм спілкування, використання автентичних матеріалів.

Реалізації основного змісту навчання сприяє навчально-методичний комплекс (НМК) у всій повноті його компонентів: підручника, книжки для вчителя, комп'ютерних програм, аудіо- і відеокасет тощо.

Використання комп'ютерних програм

Національним підручникам, на жаль, бракує комп'ютерних програм, які повинні бути складовою НМК, що не сприяє ефективності навчально-виховного процесу і не дозволяє індивідуалізувати та диференціювати навчальну діяльність учнів відповідно до їх особистісних рис, здібностей та рівнів навченості. Вчитель стикається з великою кількістю неліцензованих комп'ютерних програм, які порушують основні дидактичні та методологічні принципи, а саме:

1) принцип свідомості навчання, який передбачає не тільки усвідомлене використання мовних одиниць відповідно до їх значення, форми і особливостей вживання у мовленні, але й до ситуацій спілкування та сфери мовленнєвих функцій кожної мовленнєвої одиниці;

2) принципи ситуативності та тематичної організації навчального матеріалу, які створюють умови для адекватного здійснення ідеї комунікативності. За змістом оволодіння мовою відбувається у межах тем, визначених програмою, а основною формою організації спілкування вважається мовленнєва ситуація;

3) принцип взаємопов'язаного навчання видів мовленнєвої діяльності, який враховує спільні психологічні механізми, спирається на використання максимуму відповідних аналізаторів для досягнення належного рівня сформованості умінь і навичок, не суперечить ідеї усного випередження, оскільки мовлення, насамперед, існує в усній формі.

Але альтернатива існує. Вчителі використовують автентичні НМК, де комп'ютерні програми є основною складовою, що забезпечує мотивацію навчання, покращуючи тим самим його результати. Міністерством освіти і науки України рекомендовані до використання НМК британських (Oxford University Press, Longman, Macmillan, Cambridge, Express Publishing), французьких (Hachette, Clé international), німецьких (Hüber)

видавництв.

Використання цих НМК характерно в першу чергу для шкіл нового типу, спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов, але і загальноосвітні школи також починають їх застосовувати.

Важливого значення набуває раціональне використання комп'ютерних класів, де вчитель працює з учнями у комп'ютерній системі. Наявність одного комп'ютера у кабінеті іноземної мови недостатня, це лише аудіо-візуальний засіб, який не реалізує конкретної мети використання ІКТ.

Використання Інтернету та освітніх сайтів

Кожен вчитель, який має доступ до Інтернету, може використовувати універсальні сайти, що сприятиме його професійному зростанню. Пропонуємо перелік деяких сайтів:

www.onestopenglish.com

<http://educlic.education.fr/Arisem23/iClass4U/>

<http://www.bbc.co.uk/education/languages>

Використання електронних підручників

В останні роки одне з провідних місць у педагогічній практиці починають займати електронні підручники. Увага до них небезпідставна, оскільки в них комплексно акумульовані різноманітні функції, окремо притаманні іншим засобам навчання. Варто зазначити, що в зарубіжній практиці вже тривалий час ці засоби активно використовуються, у тому числі й для навчання іноземних мов. У вітчизняній педагогічній науці також з'являються дослідження, пов'язані з використанням електронних навчальних матеріалів. Проте, зазвичай, вони стосуються лише окремих аспектів навчального процесу або окремих тем навчальних курсів.

На сьогоднішній день багато учнів мають комп'ютери та використовують їх як засіб навчальної діяльності. Також значна кількість шкіл України забезпечена комп'ютерними класами. З цього можна зробити висновок: використання інформаційних технологій, а саме електронних підручників у навчальному процесі вже є необхідністю.

Основне призначення електронного навчального комплекту з іноземної мови, як і друкованого, - навчити учнів іншомовного спілкування. Пріоритети віддаються вправам і завданням, які безпосередньо сприяють формуванню умінь і навичок усної та писемної форм комунікації. А це вимагає спеціальної організації навчальної діяльності.

У роботі з друкованим підручником, зазвичай, пріоритетним виступає зоровий

аналізатор, за допомогою якого учень сприймає інформацію: вправи, тексти, діалоги тощо. У електронному підручнику акумульовані можливості забезпечити учня саме тими видами навчальної діяльності, які сприяють залученню і використанню різних аналізаторів для ефективного засвоєння навчального матеріалу (слухового, зорового, мовленнєво-моторного і рухового). А з психології відомо, чим більше аналізаторів бере участь у вивченні навчального матеріалу, тим він ефективніше і краще засвоюється. Цей чинник свідчить про переваги електронного навчального засобу.

Як уже зазначалось, ЕНМК забезпечують формування в учнів навичок і вмінь у чотирьох видах мовленнєвої діяльності. У зв'язку з цим їх змістом передбачається навчання письма, у тому числі формування графічних і орфографічних навичок. Для цього використовуються відповідні вправи. Якщо у друкованих підручниках завдання для вправ пред'являються у писемній формі, і учень, прочитавши їх, виконує відповідні операції та дії, то в електронних підручниках такі завдання подаються звуковою формою, тобто голосом. Окрім того, використовуються також деякі подані голом інструкції, які сприяють усвідомленому виконанню навчальної діяльності.

Враховуючи реформаційні процеси, що відбуваються в освітній галузі України, спрямовані на досягнення світових стандартів, Інститут педагогіки АПН України та ЗАТ «Мальва» здійснюють підготовку електронних навчально-методичних комплектів для початкової школи. Уже використовуються ЕНМК для 2 класу:

Іспанська мова (автор Редько В.Г.),

Англійська мова (автор Карп'юк О.Д.),

Французька мова (автор Чумак Н.П.),

Німецька мова (автор Басай Н.П.).

Використання комп'ютеру

Сучасний комп'ютер приваблює учнів тим, що він є універсальною іграшкою, рівноправним партнером, терплячим товаришем, мудрим наставником. Учителям комп'ютер допомагає краще оцінити здібності і знання учнів, спонукає шукати нові, нетрадиційні форми та методи навчання.

Комп'ютер відкриває нові можливості для творчого розвитку як учнів, так і вчителів, дозволяє звільнитися від одноманітності традиційного курсу навчання, розробити нові ідеї та вирішити більш цікаві та складні проблеми.

Комп'ютер є потужним засобом підвищення ефективності навчання. Він значно розширив можливості подачі навчальної інформації за допомогою кольору, графіки, звуку, цифрової відеотехніки. Значно зростає мотивація учня до навчання. Новизна роботи

з комп'ютером підвищує інтерес до оволодіння знаннями, а також подання навчальних завдань за ступенем складності. Комп'ютер дозволяє позбутися однієї з головних причин негативного ставлення до навчання – відсутності успіху. Працюючи на комп'ютері учень має можливість довести до кінця вирішення завдання.

Комп'ютер сприяє формуванню в учнів рефлексії своєї діяльності, дозволяє учням побачити результат своїх дій. Контроль здійснюється об'єктивно та своєчасно.

Використання комп'ютерної техніки робить урок привабливим та сучасним. Урок, на якому відбувається індивідуалізація навчання, розвивається пізнавальна діяльність учнів, а саме інтелектуальна активність, логічне мислення, увага, пам'ять, мова, уява, інтерес до навчання. Урок, на якому з'являються нові можливості для розвитку гармонічної індивідуальності, здібної до колективної співпраці.

Діапазон використання комп'ютера в навчально-виховному процесі дуже великий:

- навчання,
- тестування,
- гра.

Комп'ютер може бути як об'єктом вивчення, так і засобом навчання. Учні, які користуються комп'ютером, повинні оволодіти основами комп'ютерних знань. Вони повинні навчитися запам'ятовувати файли, знати клавіатуру, знати правила користування дисками, та інше. Учні опановують комп'ютерну термінологію англійською мовою, вивчають значну кількість лексичних одиниць, опрацьовують велику кількість текстів і діалогів. Вони вчаться виконувати на комп'ютері наступні операції:

- набирати, запам'ятовувати та друкувати текстові файли в програмі Word;
- сканувати малюнок, обробляти його комп'ютерну версію в програмі Ulead Photo та друкувати;
- писати, відправляти та отримувати електронне повідомлення в програмі Outlook Express або за допомогою поштової скриньки на вебсайті ukr.net;
- знаходити необхідний вебсайт і закачувати інформацію;
- виконувати тестові завдання в режимі on-line;
- робити фотознімки цифровою камерою і переносити їх в комп'ютер для подальшого використання;
- користуватися електронною енциклопедією "Encarta";
- знаходити, копіювати та використовувати необхідний текстовий та ілюстративний матеріал;
- працювати в навчальних комп'ютерних програмах "Sing and Learn English", "English Triple Play Plus", "Learn and Speak English";

- створювати мультимедійну презентацію в програмі Microsoft Power Point.

Комп'ютерна ігрова програма "Internet Easy Go" ("Інтернет легко і просто") допомогла учням швидко, в невимушеній формі ознайомитись з країною Інтернет.

Переваги програми:

- 1) програма розрахована на учнів молодшого та середнього віку і враховує особливості їхнього розвитку;
- 2) це гра – мультфільм, де учні виконують певні практичні дії і конкретні навчальні завдання з героями гри і непомітно для себе засвоюють навчальний матеріал;
- 3) це двомовна гра, яка дає можливість учням звернутися до рідної мови, щоб перевірити правильність розуміння (це особливо важливо для учнів, які мають недостатні знання з англійської мови);
- 4) програма пропонує цікаві ігри та тестові завдання для перевірки знань;
- 5) тестові завдання запропоновані в двох режимах: навчання та контролю.

На уроці вчителя Бекреньової І.І. "Ласкаво просимо в Комп'ютерленд!" учні підсумували все те, чого навчилися про комп'ютер за допомогою комп'ютера. На початку уроку учням було запропоновано перевірити електронну пошту і надрукувати отримане електронне повідомлення. З повідомлення учні дізнались, що їм потрібно виконати завдання, одержати за них літери, а потім скласти з них назву теми уроку. Учні вдало виконали усі завдання. Три групи учнів представили свої проекти - мультимедійні презентації "Комп'ютери в нашому житті", "Що таке комп'ютер?", "Інтернет". Учні активно працювали індивідуально, в парах і в групах, виконуючи різноманітні завдання в навчальних комп'ютерних програмах, на картках і на дошці. Урок сприяв розвитку інтелектуальних і творчих здібностей учнів, формування у них певного рівня комунікативної компетенції: мовленнєвої та мовної (практичне опанування учнями мовленнєвих умінь на рівні, достатньому для здійснення іншомовного спілкування в чотирьох видах мовленнєвої діяльності: аудіюванні, говорінні, читанні та письмі), соціокультурної та соціолінгвістичної компетенції (уміння використовувати мовленнєві форми для здійснення комунікативних намірів з урахуванням культурних особливостей), дискурсивної компетенції (здатність керувати мовленням) та стратегічної компетенції (уміння вибирати ефективні стратегії та самостійно здобувати і оцінювати свої знання).

Використання мультимедійних презентацій

Спираючись на нові технології, вчителі іноземної мови розширюють можливості навчального процесу за допомогою використання мультимедійних презентацій у навчальному процесі. Таким чином учні вчать:

- читати з метою вибіркового отримання інформації;
- точно записувати необхідну інформацію;
- оформляти короткі повідомлення;
- точно і стисло викладати думку;
- визначати тему та основні ідеї тексту і записувати їх;
- формулювати своє ставлення до прочитаного;
- оформляти пункти плану;
- користуватися словником і довідковою літературою.

Робота над створенням мультимедійної презентації сприяє розвитку навичок та умінь писемного мовлення, що спонукає учнів до усного мовлення. Практичне володіння іноземною мовою не може бути повноцінним, якщо воно не включає обидві основні форми комунікації (усну і писемну) у тісному взаємозв'язку. Писемне мовлення має багато якостей, необхідних для усного мовлення. Воно має потребу у досконалішому обдумуванні, щоб забезпечити вимоги правильності, чіткості викладу думки. поступово оволодіваючи особливостями писемного мовлення, учні переносять їх у певній мірі на усну мову, від чого усна мова стає досконалішою, а сам учень відчуває себе впевненіше.

Використання мультимедійної презентації на уроці допомагає вчителю:

- змінити форму навчання з авторитарної на комунікативну, інтерактивну, заглиблену в спілкування;
- навчити мову не аналітично, а критично (формувати здатність висловлюватися, виражати думки за рахунок умінь слухати, читати, говорити і писати іноземною мовою);
- підтримувати ефективну мотивацію та зв'язок з реальним життям для набуття практичних умінь;
- викликати інтерес до отримання інформаційних повідомлень та відтворення власних (так звана інформаційна прогалина – невід'ємна складова інтерактивного обміну інформацією);
- виховувати та розвивати особистість учнів одночасно з процесом засвоєння нових знань.

Висновок

Успішна реалізація використання ІКТ у навчально-виховному процесі сприятиме удосконаленню системи шкільної іншомовної освіти у контексті соціально-педагогічних трансформацій освітнього простору України.

(Пахомова Т.Г., Савицька Г.І., методисти іноземних мов ОІПОПП)